

De norske harehundene

«Dem som har dunker, har dunker, har dunker, og dem går aldri over på noe annet.»

Sitatet stammer fra en harejeger som ikke har dunker, men han har nok rett. Og på grunnlag av hyggelig bikkjeprat med eiere av dunkere, hygenhunder eller haldenstøvere, er inntrykket helt klart. Man slipper gode følelser løs til fordel for den hunden man har. Ofte er det et eksemplar av den rasen man alltid har hatt.

For å gi et inntrykk av status, kvaliteter og egenskaper blant de norske harehundrasene, har vi snakket med noen aktive eiere, lederne i rasenes organisasjoner, samt oppsøkt relevant litteratur. Hovedinntrykket er at de tre rasene har gode kvaliteter, at de

har godt gemytt og at de er velegnet både som jakthunder, prøvehunder og familiehunder. Men først og fremst bør vel harehunden være en jakthund.

Dunkerer A.B. Zorro som eies av Jørn Hogne Andersen på Biri, er en jeger. Forbokstavene AB indikerer at hunden kommer fra den velkjente dunkeroppdretteren Arne Bakkestuen i Gausdal. Mannen som etter sigende skal vite mer om dunkerhistorikken i området enn om sin egen slekt.

Zorro er seks år og i toppform midt i harejakta 2010.

– Den første harehunden jeg fikk

Foto: Knut Brevik

Dunkeren A.B. Zorro (6 år) er en tettbygd kraftkar.

låne som ungdom, var en dunker, forteller Jørn Hogne. – Da fikk jeg smaken på rasen, og dunkeren ble hunden for meg.

Zorro er en flink viltfinner. Han loser kun når haren er ute – ved tap blir det helt stille. Ikke et eneste bjeff. På fot hører du heller ingen ting.

– Nå som Zorro er blitt godt voksen, kan han ta litt store søk, men jeg er en veldig godt fornøyd harejeger, sier Jørn. Og dermed er det klart at for Jørn Hogne Andersen blir det å fortsette med dunker.

Dunkeren er i dag den mest utbredte norske harehundrasen, og utviklingen er positiv på så mange måter.

– Vi ønsker oss drøyt 200 valper hvert år, sier leder Per Harald Sivesind i Dunkerringen. De siste fem årene er det årlig blitt født cirka 150 valper. Antallet dunkere i Norge er

et sted mellom 1000 og 1500 hunder, opplyser Sivesind.

Interessen for rasen er stigende, og det er lett å selge dunkervalper. Siden 1990-tallet har det også vært en positiv utvikling for rasen i jaktmessig forstand, med stadig bedre kvaliteter.

De siste årene har hamiltonstøver, finskstøver og dunker forsynt seg nokså likt av jaktprøvepremiene.

– Sesongen 2008–1009 var et absolutt toppår for dunkeren. Da tok denne rasen 75 prosent av premieringene på eliteprøver, forteller Sivesind. Han legger til at rasen er en utmerket og rolig familiehund inne, men viser sine jaktferdigheter i fullt monn i skogen.

I Snertingdal i Gjøvik kommune bor Olav Gåserud med familie og to hygenhunder.

– Jeg har holdt meg med hygenhunder siden 1984. De har et lyst og velklingende losmål, forteller Gåserud. – Noen mener det er for lyst, men slikt blir en smakssak.

Hygenhunden har vært kjent for å føre en festlig los. Den har vært svært losvillig og har hatt dette festlige, jublende, høye og klare målet som er blitt betegnet som «hygenmålet». Det skriver Olav Haga i boka Harejakt. Han kommenterer ikke rasens beskrivelse, som kan være enormt.

Jakt TIPS
HVEM KAN
DU SPØRRE?

Dunkerringen:
www.dunkerringen.org

Formann: Per Harald Sivesind, Bøverbru

Tlf.: 61 19 49 91 / 951.10101

E-post: phsi@online.no

Jørn Hogne Andersen og Dunkeren A.B. Zorro bruker mye av høsten på harejakt.

Her har vi Miras datter Kora (2 år). Flott hygenhund!

Olav Gåserud fra Snertingdal holder seg hygenhunder og eier 6 år gamle Mira. Hun er ganske sånn hun skal være, sier han.

– Det er nok akkurat dette med losmålet som er hovedgrunnen til at jeg så langt har hatt sju hygenhunder, fortsetter Gåserud. Dessuten har de fint gemytt og er greie å ha i hus. En annen god egenskap har med jakt å gjøre. Rasen er kjent for å være en rask og effektiv viltfinner. Men som med alle de andre rasene; jaktegenskapene vil alltid variere fra individ til individ.

For tiden har Gåserud tispå Mira som er seks år og hennes valp Kora. Han har ikke tenkt å skifte harehundrase med det første, forteller han.

– **Du stiller** et spørsmål som det ikke er så gøy å svare på, sier leder Bjørn Roald i Hygenringen. Spørsmålet er hvordan rasen ligger an når det gjelder valperegistreringer og antall hunder.

– Selv har jeg holdt på med hygenhund i 25 år, fortsetter Roald. 1985 var det siste året med flere enn 100

registrerte valper. De siste ti årene har antallet valper ligget på 30–40. Jeg vil anslå antallet hygenhunder til å være drøyt 200 nå for tiden, sier Roald, men understreker at tallet er usikkert.

Egentlig er dette et paradoks, siden vi har en bedre Hygenhund i dag enn for 25 år siden. Rasens blodtypevariasjoner ble vurdert tidlig på 1990-tallet, og hygenhunden viste seg å være lite preget av innavl. For å forbedre rasen, ble det likevel foretatt innkryssinger av fire kull med dunkere i årene 1992 til 1996. Senere ble det også innkrysset to kull med finskstøver og ett kull med hamiltonstøver.

Dette ga gode forbedringer med blant annet større fertilitet (større valpekull). Også jaktmessig slo den genetiske forbedringen godt ut. Sett i lys av dette kan det være vanskelig å forstå rasens nedgang.

– Vi taper nok mye både til finskstøver og dunker – det kan nok være en motesak. Vi er jo blitt mer

klokkepreget (vil ha lange loser på jaktprover) enn interessert i å felle vilt, mener Roald. Og avslutter med å framheve at også hygenhunden har blitt en god og trygg familiehund i tillegg til en god jakthund.

– For 30–50 år siden hadde enkelte linjer i rasen nokså mye skarphet i seg. Men dette er avlet bort. Og jaktmessig ligger hygenhunden veldig bra an i dag.

For Johannes Taraldsrud i Biri Øverbygd er saken klar. Han har eid haldenstøvere siden 1957, siden er det blitt sju hunder av samme rase etter hverandre. Søsla (7 år) er hittil siste i rekken. Hun er et utmerket individ som representerer rasen på beste måte.

– Hun ble årets haldenstøver i 2007 og de to påfølgende årene, forteller Taraldsrud. – Mora, som het Foxi, var kanskje enda bedre og opplevde å bli europamester. Det var en stor opplevelse.

– **Haldenstøveren har** et eksemplarisk godt gemytt med stor ro. Den er snill og medgjorlig og kommer ikke med et knyst verken som båndhund ute på tunet, i hundegården, eller innendørs. Denne er en rasekarakter jeg holder høyt, sier Taraldsrud.

Losmålet er ganske bra, men det varierer fra hund til hund. En annen fordel ved rasen er at losen er svært presis. En haldenstøver loser kun når den har sikker, frisk lukt i nesa. Ved tap er den helt stille.

Jakt TIPS

HVEM KAN DU SPØRRE?

Hygenringen
www.hygenringen.no

Leder: Bjørn Roald, Geithus
Tlf.: 32 78 61 52 / 951.05863

E-post: bjoe-roa@online.no

– Et av mine høyeste ønsker er at flere vil skaffe seg Haldenstøver, slik at denne fine rasen består, sier Taraldsrud.

Antall registrerte valper av Haldenstøver er jevnt over 20–30 per år. Det innebærer bare 3–4 kull årlig i gjennomsnitt. Hele populasjonen teller i dag 150–200 individer. Haldenstøveren blir dermed den mest sjeldne av de norske harehundrasene.

– Men dette har vi tenkt å gjøre noe med, forteller leder Knut Johan Hoel i Haldenstøverklubben. De siste årene har vi hatt en svak, men gledelig økning i rekrutteringen. Målet vi jobber etter er 40–50 valper per år.

Etterspørselen etter valper god. Utfordringen er å finne tispeiere som er interesserte i å drive oppdrett. Avsetningen på valpene er ikke noe problem. Det er heller ikke vanskelig å finne gode foreldre til fem kull per år, for å komme opp i det nevnte valpemålet.

– Våre beste argumenter er at haldenstøveren er en veldig god jakthund. Rasen er dessuten svært sunn og har ingen kjente arvelige sykdommer, forteller Hoel. Gemytet er også helt utmerket. – Vi tror disse fortrinnene vil bidra til at vi når målene om å styrke rasens posisjon, sier han. Og legger til at i de drøyt ti årene det ble arrangert jaktprøver mellom de norske harehundrasene, var det haldenstøveren som tok flest seire.

Søsla (7 år) er en fin Haldenstøver, men hun liker ikke å bli tatt bilder av.

Johannes Taraldsrud fra Biri Øverbygd er en hedersmann med Haldenstøver.

Jakt TIPS
HVEM KAN DU SPØRRE?

Haldenstøverklubben

www.haldenstoverklubben.no

Leder: Knut Johan Hoel, Kolbu

Tlf.: 61 16 75 86 / 415.40290

E-post: knut-joha@bbnett.no

DE NORSKE HAREHUNDRASENE

Hygenhunden ble i hovedsak utformet på Ringerike, Lier og i Bærum. Rasens navn er etter prokurator (sakfører) Hans Fredrik Hygen, født i Odalen i Hedmark i 1808. Faren var oppdretter av den nå utdøde, men velansette odalshunden, og sønnen gikk i farens fotspor når det gjaldt interessen for hundeavl. På 1830-tallet startet H.F. Hygen oppdrett med etterkommere av hundene til faren. Hygen skal være den første i Norge som startet rasemessig avl av harehunder. Siden tok hans sønner over arbeidet.

Da spesialklubben for norske harehunder ble opprettet i 1902, gikk tre fargevarianter igjen. To av dem fulgte hverandre, nemlig sort/blank og grå droplet, også kjent på folkemunne som «Dunkers rase». Rødbrune eller rødgule hunder med hvite tegninger var i mindretall, og var anerkjent som Hygens rase. De to ble siden etablerte navn på de to eldste, norske harehundrasene; dunker og hygenhund.

Årene før og etter første verdenskrig var vanskelig for avlen av begge disse rasene. Dunkerens opphav var et konglomerat av raser, skriver Olav Haga i boken Harejakt. De to rasene ble av mange betraktet som en, og NKK besluttet å slå sammen dunker og hygenhund til rasen norsk harehund – dog med stor motstand fra Norsk Harehundklubb. Midt på 1930-tallet ble rasene igjen delt. I både dunker og hygenhund er det gjort flere nødvendige innkryssinger av andre harehundraser for å oppfriske arvematerialet.

Haldenstøver ble godkjent så sent som i 1952, men rasebetegnelsen kom i 1938. Opphavet er, som navnet beskriver, fra Østfold. Haldenstøverens opprinnelse antas å være en lokal rase som ble krysset med harrier, foxhund og beagle på 1800-tallet. Den nye «rasen» hadde god utvikling fram til 1931. Da døde rasen nesten ut på grunn av utbrudd av hundepest i Østfold. Dagens eiere av haldenstøvere kan takke Oscar H. Nylænde fra Skjeberg for rasens eksistens. Nylænde arbeidet målbevisst med å redde rasen fram til haldenstøverens standard ble godkjent i 1952. Starten var et spinkelt materiale etter hundepesten. Ett av avlsmålene var å avle bort de hvite og røde hundene slik at rasen skulle bli dominerende hvit med svarte flekker. Fargen er i dag trikolor med rødbrunt blant annet på hode og bein.